

یاسای یانسیبی ئاوه‌دان کردنه‌وه‌ی ههریمی کوردستان

به‌ناوی خوای به‌خشنده و میهره‌بان

به‌ناوی گه‌له‌وه

ئه‌نجومه‌نی نیشتمانی کوردستانی عێراق

ژماره‌ی بربار: ۱۷

میژووی بربار: ۱۹۹۳/۳/۸

«بربار»

به‌پیتی حوکمی برگه‌ی (۱) له ماده‌ی (۵۶) ی یاسای ژماره (۱) ی سالی ۱۹۹۲ له سه‌ر پێش‌نهایی ئه‌نجومه‌نی وه‌زیران، ئه‌نجومه‌نی نیشتمانی کوردستانی عێراق له دانیشتنی رۆژی ۱۹۹۳/۳/۳ دا برباری ده‌رکردنی ئه‌م یاسایه‌ی دا:

یاسای ژماره (۷) ی سالی ۱۹۹۳ یاسای یانسیبی ئاوه‌دان کردنه‌وه‌ی ههریمی کوردستان

ماده‌ی یه‌که‌م:

لیژنه‌یه‌ک پێکده‌هێنری به‌ ناوی لیژنه‌ی یانسیبی ئاوه‌دان کردنه‌وه‌ی ههریمی کوردستانی عێراق به‌ سه‌رۆکایه‌تی وه‌زیری ئاوه‌دان کردنه‌وه‌و گه‌شه‌پێدان و جێگیری بربکاری وه‌زاره‌ت و نوێنه‌ری وه‌زاره‌تی دارایی و ئابووری و ته‌ندروستی و کاروباری کۆمه‌لایه‌تی و گشت و کال و ئاودیری و په‌روه‌رده و پێشه‌سازی و وزه‌و ئه‌شغال و نیشه‌جێ کردن به‌ پله‌ یه‌ک که له به‌رئۆه‌به‌ری گشتی که‌متر نه‌بێ.

ماده‌ی دووهم:

لیژنه‌که‌ خاوه‌نی که‌سایه‌تییه‌کی مه‌عنه‌وی ده‌بێ و بۆی هه‌یه هه‌موو چالاکییه‌کی قانونی بۆ به‌ده‌یه‌تانی مه‌به‌سته‌کانی بنوێنێ و سه‌رۆکه‌که‌ی له‌ به‌رده‌می دادگا‌کان و لایه‌نه ره‌سمییه‌کاندا ده‌بێته نوێنه‌ری.

ماده‌ی سێهه‌م:

لیژنه‌که‌ خۆی جو‌رو شیوه‌ی پلیتی یانسیبه‌که‌ و نرخی فرۆشتنی و رێکخه‌ستی راکێشانی و رۆژه‌که‌ی و چۆنیتی راکێشانه‌که‌ دیاری ده‌کا.

ماده‌ی چواره‌م:

لیژنه‌ دوای وه‌رگرتنی برباری ئه‌نجومه‌نی وه‌زیران مافی خواستن (استعاره) ی فه‌رمانیه‌رانی له وه‌زاره‌ته‌کانی ههریم هه‌یه به‌مه‌به‌ستی جێبه‌جێ کردنی کاروباره‌کانی بۆ ماوه‌یه‌ک که له دوو سال که‌متر نه‌بێ و ده‌شی بۆ یه‌ک جار نوێ بکریته‌وه.

ماددهی پیتجهم:

لیژنه به لایه‌نی که مه‌وه مانگی جارټک کۆده‌بیته‌وه بۆ ده‌رکردنی بریاری پتوبست له باره‌ی ئه‌و کیشانه‌ی په‌یوه‌ندیان به‌یانه‌سییه‌که‌وه هه‌یه.

ماددهی شه‌شم:

لیژنه بۆی هه‌یه له‌سه‌ر داواگرده‌ی سه‌رۆک یاسی له‌ ئەندامان که داواکه‌یان ده‌دری به‌ سه‌رۆک کۆبوونه‌وه‌یه‌کی به‌ده‌ره‌کی (استثنائی) بکا و نه‌میش ده‌بێ له‌ ماوه‌ی یه‌ک هه‌فته‌دا له‌ رۆژی وه‌رگرته‌ی داواکه‌وه‌ لیژنه‌که‌ بۆ کۆبوونه‌وه‌ بانگ بکا.

ماددهی چه‌تتم:

کۆبوونه‌وه‌کانی لیژنه‌ به‌ ناماده‌ بوونی زیاتر له‌ نیوه‌ی ئەندامانی وله‌گه‌لیاندا سه‌رۆک و نه‌گه‌ر نا‌جیگه‌که‌ی ساز ده‌بن و بریاره‌کان به‌ زۆریه‌ی ده‌نگی ناماده‌ بووان ده‌درین و نه‌گه‌ر ده‌نگه‌کان و ه‌ک یه‌ک بوون ئه‌و لایه‌ زāl ده‌کرێ که سه‌رۆکی له‌گه‌لدا‌یه.

ماددهی هه‌شته‌م:

لیژنه‌ ده‌بێ له‌ ماوه‌ی هه‌فته‌یه‌که‌دا له‌ رۆژی کۆبوونه‌وه‌که‌وه‌ بریاره‌کانی بنیتر بۆ نه‌نجوومه‌نی وه‌زیران و نه‌گه‌ر نه‌نجوومه‌ن له‌ ماوه‌ی یازده‌ رۆژدا ناره‌زایی له‌سه‌ر ده‌نه‌برین له‌ رۆژی سه‌پاردنیا نه‌وه‌ به‌ نه‌نجوومه‌ن به‌سالمیتراو داده‌نرین.

ماددهی نۆیه‌م:

لیژنه‌ بوجه‌یه‌کی تایبه‌تی بۆ خۆی داده‌نی که‌ داها‌ت و مه‌سه‌ره‌فی بۆ ماوه‌ی سالتیکی دارایی ته‌واو که‌ له‌ ۱ / کانونی دووه‌مه‌وه‌ ده‌ست پیده‌کاو له‌ ۳۱ / کانونی یه‌که‌مه‌دا کۆتایی دێ دیاری ده‌کا و له‌ دوا‌ی سه‌لماندنیه‌وه‌ له‌ لایه‌ن وه‌زیری داراییه‌وه‌ کاری پیده‌کرێ.

ماددهی ده‌یه‌م:

نه‌گه‌ر سالتی دارایی دواکه‌وت و بودجه‌که‌ی نه‌سه‌لمیترا بوو لیژنه‌ بۆی هه‌یه‌ تا کاتی سه‌لماندن بوجه‌ نۆیه‌که‌ به‌ بریاری وه‌زیری دارایی کار به‌ بوجه‌ی رابوردوو بکا.

ماددهی یازده‌یه‌م:

حسابی سالانه‌ی لیژنه‌ ده‌که‌وێته‌ ژیر رکیتی پشکنین و چاودیریی داراییه‌وه‌ به‌پیتی یاسا.

ماددهی دوازده‌یه‌م:

لیژنه‌ ده‌بێ له‌ ماوه‌ی سێ مانگدا. له‌ رۆژی کۆتایی هاتنی هه‌ر سالتیکی داراییه‌وه‌ راپۆرتی ئه‌و چاودیره‌ ژمیرارییه‌ بدا به‌ وه‌زاره‌تی دارایی که‌ به‌ حسابی ئه‌و ساله‌دا چۆته‌وه‌ له‌گه‌ل راپۆرتی سالانه‌ له‌ باره‌ی کاره‌کانی لیژنه‌وه‌ له‌و ساله‌ داراییه‌دا.

ماددهی سیازده‌یه‌م:

پاره‌ی کاشی لیژنه‌ ده‌خریتته‌ یه‌کیک له‌ بانقه‌کانی هه‌ر تهمه‌وه‌ و پاره‌ لێراکیشانی به‌ نیمزای سه‌رۆکی لیژنه‌و فه‌رمانبه‌ری به‌ریرسیار له‌ حسابی ده‌بێ و لیژنه‌ بۆی هه‌یه‌ هه‌ندیک پاره‌که‌ له‌ ده‌ هه‌زار دینار زیاتر نه‌بێ له‌ سنووقه‌که‌یدا بۆ مه‌سه‌ره‌فی دهم و

دهست هه‌لگرت.

مادده‌ی چوارده‌یه‌م:

وه‌زاره‌تی دارایی ده‌بی هه‌ندێ قه‌رزێ درێژ‌خایه‌ن به‌ بی سوودی یاسایی (الفانده‌ القانونیه) بدا به‌ لیژنه‌ بۆ هه‌لسوورانده‌نی کاروباری به‌ مه‌رجێ به‌ پیتی توانای لیژنه‌ به‌ قیستی سالانه‌ بیداته‌وه‌.

مادده‌ی پازده‌یه‌م:

داهاته‌کانی لیژنه‌ نه‌مانه‌ ده‌بن.

۱- نه‌و قه‌رزانه‌ی له‌ لایه‌ن وه‌زاره‌تی داراییه‌وه‌ ده‌یدریتی.

۲- داهاتی راسته‌وخۆی یانسیبه‌که‌.

۳- سوودی سپێردراو (وداع) و پاره‌ کاشه‌کانی خۆی.

۴- نه‌و پاره‌یه‌ی به‌ پیتی نه‌م یاسایه‌ له‌ قازانجی نه‌و که‌سه‌ ده‌رده‌کری که‌ بلیته‌که‌ی بۆ ده‌رچوه‌.

۵- هه‌ر داهاتیکی تر که‌ لیژنه‌ دوا‌ی بریار له‌ سه‌ردانی نه‌نجوومه‌نی وه‌زیران

قبوولی ده‌کا.

مادده‌ی شانزده‌یه‌م:

نابی کۆی خه‌لاته‌کانی ساتیکی دارایی ته‌واو (۵۰٪) له‌ سه‌دا په‌نجای نرخ‌ی بلیته‌ فرواشراوه‌کانی نه‌و ساله‌ بی.

مادده‌ی هه‌ژده‌یه‌م:

پوخته‌ی داهاتی لیژنه‌ له‌ یانسیبه‌که‌ و داهاته‌کانی تری به‌ پیتی، له‌ پیتستی (الاولیه) و پلان و نه‌خشه‌ سه‌لمیتراوه‌کان له‌ لایه‌ن نه‌نجوومه‌نی وه‌زیرانه‌وه‌ بۆ پرۆژه‌کانی گه‌شه‌پێدان و ناوه‌دان کردنه‌وه‌ی کوردستانی عێراق ته‌رخان ده‌کری. مادده‌ی هه‌ژده‌یه‌م: لیژنه‌ به‌ یاسایه‌ک هه‌لده‌وه‌شیتته‌وه‌ که‌ چۆنیتی پاكۆدانی مال و مولکی دیاری ده‌کا.

مادده‌ی نوزده‌یه‌م:

نه‌و خه‌لاتانه‌ی یانسیبه‌که‌ که‌ ده‌درتین به‌ پللیت بۆ ده‌رچوه‌که‌ له‌ گشت باجیک ده‌به‌خشرین.

مادده‌ی بیستم:

لیژنه‌ له‌ (۱۵٪) له‌ سه‌دا پانزه‌ی پاره‌ی خه‌لاتی نه‌و که‌سه‌ی پللیته‌که‌ی بۆ ده‌رچوه‌کلده‌داته‌وه‌ و وه‌ک داهاتیک بۆ لیژنه‌ تۆمار ده‌کری.

مادده‌ی بیست و یه‌که‌م:

لیژنه‌ ریژه‌ی کۆمیسۆن (العموله) بۆ نه‌و که‌سانه‌ دیاری ده‌کا که‌ وه‌کاله‌تی فروشتنی بلیتی یانسیبه‌که‌ی ده‌دریتی.

مادده‌ی بیست و دووه‌م:

کار به‌ هیچ ده‌قیک ناکری که‌ له‌ گه‌ل حوکمه‌کانی نه‌م یاسایه‌دا ناکۆک بی.

مادده‌ی بیست و سێه‌م:

وه‌زیری دارایی و نابووری و ناوه‌دان کردنه‌وه‌ و گه‌شه‌پێدان بۆیان هه‌یه‌ هه‌ر یه‌که‌

به پیتی تاییه تکاری خوی رینماییی پیوست بو جتیه جی کردنی حوکمه کانی ئەم یاسایه دەربکا .

ماددهی بیست و چوارەم:

دەبی ئەنجوومەنی وەزیران حوکمه کانی ئەم یاسایه جتیه جی بکا .

ماددهی بیست و پینجەم:

ئەم یاسایه له رۆژی بلاوکردنەوه یه وه له رۆژنامە ی ره سمیدا کاری پینده کری .

جوهر نامق سالم

سەرۆکی ئەنجوومەنی نیشتمانی کوردستانی عێراق

هۆیه کانی دەرکردنی ئەم یاسایه

له بهر ئەو بارودۆخه ی کوردستانی پیندا تیه په ریه و کاو لکردنی ژیر خانی له لایهن حکومه ته یه ک له دوا ی به که کانی عێراق و به تاییه تی رژیمی نیستای به غدا وه پیوستی بوونی پالیتیکای دارایی بو ناوه دان کردنه وه ی ناوچه که و جتیه جی کردنی پرۆژه کانی گه شه پیندان و له بهر باری سه ختی دارایی حکومه تی هه ریم ئەم یاسایه دەرکرا .